

BOHUS-MALMÖN

Bohus-Malmön är belägen vid Åbyfjordens mynning längst i söder i Sotenäs kommun. Närmaste centralort är Kungshamn, cirka två mil därifrån. Till ön kommer man med bilfärja som går regelbundet två gånger i timmen från klockan sex på morgonen till långt fram på natten. Malmön existerade som fiskeläge redan under 1500-talet. Antagligen utnyttjades ön vid denna tid endast under fiskesäsongerna varför bebyggelsen var av mera tillfällig art. Under 16- och 1700-talet utvecklades emellertid en fastare bebyggelse på Bohus-Malmön. Ön är mycket stenrik och har endast obetydligt med jordbruksmark insprängd mellan klipporna. En djup och välbelägen hamn har utgjort en tillgång både för fisket och fraktfarten.

Stenindustrin
är borta

Stenindustrin har allt sedan mitten av 1800-talet satt sin prägel på Bohus-Malmön. År 1842 började Kullgrens att bryta sten på ön, en verksamhet som sedan har pågått fram till december 1977 då företaget gick i konkurs. Härförinnan hade det övertagits av firma "Skanshus AB" som i sin tur tog över från "Kullgrens Enka" 1968. Mer än 2/3 av öns befolkning sysselsattes som mest i stenhuggeriet medan resten var verksam inom fiske och skutfart. Stenindustrin behöll sin ställning fram till början av 1930-talet då företaget på allvar började svikta. Härefter gick det utför och vid nedläggningen förra året fanns 17 man anställda. Samtliga blev arbetslösa och de flesta lämnade ön. Mycket sten gick på export, men viktiga avnämare var också kommunerna som använde materialet till gatubeläggning. Beslutet om att övergå till cementsten innebar dödsstöten för stenindustrin, inte bara på Bohus-Malmön, utan också

i övriga Bohuslän. Kommunernas handlande har kritiserats och många menar att man har agerat kortsiktigt. Inköpspriset på cement är lägre bl a därför att såväl industrin som produkten är kraftigt subventionerad av staten. Materialet är emellertid sämre och måste efter hand bytas ut medan natustenen är outslitlig. Genom beslutet att överge denna lät man också offra ett stycke bohuslänsk kulturhistoria, en verksamhet som i generationer har präglat landskapet. Man har underlåtit att ta till vara svårförvärvade kunskaper, erfarenheter knutna till en näring som nu är på väg att helt dö ut. Genom att slutligen också sälja bort återstoden av de till stenindustrin knutna redskapen, har man medvetet frånhänt sig en viktig förutsättning för att ånyo kunna uppta verksamheten.

Fisket och
fraktfarten
likaså

Innan stenhuggeriet vann insteg på Bohus-Malmön fick de flesta av öborna sin utkomst från fisket och/eller fraktfarten. De flesta hade också ett litet, men mycket obetydligt jordbruk. Även bland stenhuggarna har fisket varit ett dominerande intresse som särskilt under perioder av arbetslöshet inneburit ett viktigt ekonomiskt tillskott. Genom att rycka in då och då när en båt skulle lastas kunde man också skaffa lite tillfälliga förtjänster. Ännu idag fiskar de flesta av öborna. För somliga är det enbart ett fritidsintresse medan några betraktar det som en binäring som ger lite extra inkomster vid sidan av det ordinarie arbetet.

Stenhuggarna

Det är ändå stenindustrin som till största delen har format Bohus-Malmön, inte bara landskapet utan också människorna på ön. Jämför man med andra orter i skärgården, finner man att området i många avseenden avviker ganska markant. Befolkningen har här varit mera rörlig. Yrkeskunniga arbetare importerades under 18- och början av 1900-talet främst från Blekinge och under 1960-talet hämtade man folk till stenindustrin på Bohus-Malmön ända från Portugal. Stenarbetarnas bakgrund var

således en annan än fiskarnas och de motsättningar som uppstod mellan de båda grupperna var i mycket hög grad kulturellt betingade. "Fiskarna höllo på kyrka och gammaldags fromhet samt hade respekt och vördnad för överordnade och myndigheter. Stenhuggarnas lärofäder blevo Marx och Engels". 1) Mer än ekonomiska skillnader torde olikheterna i social ställning - fiskarna var egna företagare, stenhuggarna lönearbetare - ha förstärkt de politiska motsättningarna mellan parterna. Genom att industrin dominerade näringslivet blev också det politiska engagemanget starkare och arbetarrörelsen fick mycket tidigt fäste på ön. Redan 1896 startade stenhuggarna den första fackföreningen och några år senare bildades den kooperativa föreningen "Klippan". Ännu idag röstar 85% av invånarna på socialdemokraterna.

Kyrkans ställning svag

Till följd av den politisk-ekonomiska strukturen på ön blev kyrkans ställning inte så stark på Bohus-Malmön. Inte heller frikyrkorna har någon förankring på ön och den livliga religiösa aktivitet man finner i övriga skärgården saknas helt. De talrika politiska föreningarna tog öbornas fritid i anspråk och folkets hus blev på Bohus-Malmön den samlingspunkt som kyrkan och missionshusen blev på andra håll.

Politisk tradition ger stark skärgårdsförening

Det finns således en politisk tradition på ön vilket innebär att man här finner både organisationsvana och ett mera aktivt engagemang i samhällsfrågor än på andra håll. Det intresse som de flesta Bohus-Malmönbor visat i öns intresseförening kan betraktas som en gren på samma träd som den tidiga arbetarrörelsen växte på i början av seklet. Föreningen har sin upprinnelse i en protest mot Skanshus planer att bygga ytterligare 470 fritidshus på ön, ett projekt som man befarade inte skulle gagna de bofasta utan tvärtom medföra ett ökat slitage på naturen och förlängda färjeköer. Också ströv-

1) Arne Bergermo 1941 Malmönstenhuggeriet - landets äldsta granithuggeri

områdena skulle försvinna i och med en sådan kraftig exploatering. Härtill kommer, vilket BOSAM i en utredning visat, att möjligheterna att få mera industrier till en plats tenderar att minska, när antalet fritidshus ökar. Intresseföreningen skär över alla partigränser, men det är inte uteslutet att det faktum att väljarkåren på Bohus-Malmön inte är representativ för kommunen i sin helhet bidrar till att förstärka en bristande känsla av delaktighet i den kommunala planeringen. Många malmönbor menar att kommunsammanslagningen inte har gynnat ön, "di som är små och ligger längst ut är helt sidsteppade".

Den paraplyorganisation som Bohusläns skärgårdsråd utgör, har också den sin upprinnelse på Bohus-Malmön varifrån både organisationens oråförande och sekreterare har rekryterats.

Idag få arbetstillfällen på ön

De försörjningsmöjligheter som står till buds på Bohus-Malmön idag är mycket få. Av öns 460 invånare är cirka 2/3 pensionärer. Av de arbetsföra är det endast ett tiotal som har sitt arbete på ön. Fem man är sysselsatta på bilfärjan mellan ön och fastlandet. Flertalet har familjer och sammanlagt ett 20-tal personer är beroende av den inkomstkälla som färjan innebär. Ett mindre båtvarv är den enda egentliga industrin på ön och detta sysselsätter endast fem personer. Av dessa är dock endast en bosatt på Bohus-Malmön medan de övriga bor i Kungshamn. I slutet av 1940-talet startade Kullgrens en mindre konserverfabrik på Malmön.

Ett tiotal år senare var nedläggningen ett faktum. Företaget sysselsatte som mest ett 20-tal anställda. Senare bedrev Foodia och Abba legotillverkning i lokalerna, en verksamhet som pågick fram till början av 1970-talet.

Ytterligare några personer, varav majoriteten är kvinnor, arbetar i Konsum. Fram till 1977 hade affären åtta anställda men pga den stora anströmningen av turister

sommartid, var man tvungen att öka kapaciteten varvid en långa byggdes till för två millioner kr. Denna kostnadskrävande investering resulterade i att man såg sig tvungen att sänka antalet anställda vintertid med fyra man samtidigt som också återbäringen på sju procent slopades.

En turistgård är förlagd till den gamla skolbyggnaden sedan ett par år tillbaka. Anläggningen sysselsätter ägarna, två personer, på heltid samt ytterligare en del tillfällig personal under sommarsäsongen.

Turistnäring-
en dålig in-
komstkälla

Bohus-Malmön utvecklades som badort under 1930-talet. Vid den här tiden fick man både en badrestaurang och tre pensionat och turismen gav sysselsättning åt ett flertal öbor. Möjligheterna att skaffa extrainkomster var utbredda genom det bland sommargästerna vanliga bruket att hyra in sig hos de bofasta. Lite längre fram blev det också vanligt att tälta på den del av myren - en öppen plats mitt på ön - som var upplåten för camping. Detta rörliga friluftsliv var utmärkande för 1930- 40- och 50-talet och först under 60-talet började sommargästerna på allvar att köpa upp äldre fastigheter och omvandla dem till fritidshus. Denna utveckling har accelererat under 1970-talet samtidigt som priserna har stigit kraftigt. Avfolkningen av ön torde härigenom ha påskyndats. Också ren fritidsbebyggelse har uppförts i Skanshus regi och idag är omkring 200 av öns cirka 600 fastigheter byggda som fritidshus. Ytterligare 200 åretrunthus har övergått till att bli sommarhus och endast 1/3 av fastighetsbeståndet på ön brukas således av bofasta. Invånarantalet på Bohus-Malmön är åtminstone tre och en halv gånger så stort sommartid som vintertid. Förutom de inkomster som tillförs butiken under sommaren har få malmönbor några direkta inkomstkällor från turistnäringen. Uthyrning av rum förekommer emellertid fortfarande i mindre utsträckning framför allt i de nybyggda villorna medan äldre öbor i de gamla fastigheterna som regel

har fullt upp med gästade barn och barnbarn sommartid. Under högsäsongen är efterfrågan på rum större än tillgången. Den gamla campingplatsen är nedlagd sedan många år. För många malmönbor innebär turismen en irritationskälla genom de långa färjeköerna sommartid. 1976 ansökte man om förtur, dels för de bofasta dels också för varutransporter. Ingetdera beviljades dock eftersom färjan var statlig och därmed att betrakta som allmän väg. Utryckningsfordon, post och SJ-buss har dock förtur på färjan, här liksom i övriga skärgården. De fritidshus som Skanshus låtit bygga på ön gav heller inga nya arbetstillfällen åt de bofasta utan det behov som fanns täcktes med hjälp av folk från fastlandet, i huvudsak smålänningar.

Vem äger
marken

Markägoförhållandena på Bohus-Malmön har spelat en viktig roll i Öns historia och har fortfarande betydelse för utvecklingen. År 1894 köpte "Kullgrens Enka" hela ön av en bonde på fastlandet. Detta köp fick påtagliga konsekvenser för stora delar av befolkningen. "Nu tvingade Kullgrens fiskarna att inhysa stenarbetarna, genom att hota med höjda markarrenden. Ytterligare lade man beslag på den odlingsbara jorden, för att bygga arbetarbostäder, där fiskarna tidigare hade odlat potatis och andra grönsaker till husbehov. Bolaget byggde också om den gamla hamnen, så att den passade till bolagets, men ej till fiskarnas behov." 2) Kullgrens har som ägare till Bohus-Malmön även på andra sätt präglat ön. Den verksamhet som företaget bedrivit har självfallet satt djupa spår i naturen men inflytandet märks också i bebyggelsen och i den fysiska planeringen av samhället.

Då hela ön ägdes av bolaget var all egen företagsamhet förbjuden, vilket torde haft stor betydelse för malmönborna och sysselsättningen. Detta förklarar också att det var just Kullgrens som startade konservfabriken på ön, en verksamhet som man helt saknade erfarenhet av. Tillverkningen kom i gång för att öka sysselsättningen bland kvinnorna och först efter direkta påstöt-

problem är åldringsvården. De flesta av öns 300 pensionärer har bott på Bohus-Malmön under större delen av sitt liv och för många skulle en flyttning innebära katastrof. Det har framförts önskemål om ett kommunalt servicehus med lägenheter för den äldre bofasta befolkningen där tillsynen skulle kunna lösas med hjälp av en anställd person. Samtidigt pågår också spekulationer på ett lägenhetshotell för turister på ön, en satsning som man befarar kan komma att äventyra ett kommunalt hyreshus.

Det är svårt att förutsäga var den kritiska gränsen ligger, för att avfolkningen ska accelerera ytterligare, men troligen har den service som nu finns på ön nått en minimigräns som inte kan överskridas utan att resultatet kommer att lämna spår i flyttningslängderna. Det är ingen tvekan om att många fastlandsboende kan tänka sig, och även har en uppriktig önskan, att få bosätta sig på ön, bara de ekonomiska möjligheterna fanns och bara man hade en garanti för att den service som finns idag kommer att upprätthållas även i framtiden. Att öppna skolan igen vore en åtgärd som utan tvekan skulle få positiva följdverkningar för befolkningsutvecklingen på ön.

Vad utkomstillfällena på orten beträffar, är de för närvarande praktiskt taget obefintliga. Däremot är pendlingsmöjligheterna relativt goda och avståndet till centralorten, Kungshamn, är inte orimligt. Härvidlag befinner sig Bohus-Malmön i en gynnsammare position än många andra skärgårdssamhällen. Den nära nog totala bristen på arbetstillfällen på själva ön utgör dock ett svårlöst problem som kan betraktas som en flaskhals när det gäller avfolkningen. Ungdomar som slutat skolan och ännu saknar körkort tvingas till tidsödande pendling med offentliga kommunikationer,

såvida de inte väljer att flytta, vilket mänskligt att döma blir den bekvämaste lösningen. Även för familjer med barn där båda vill arbeta, innebär pendlandet en svår stötesten. Mycket skulle underlättas om åtminstone ena parten hade arbete på ön.

En industrietablering skulle därför troligen innebära räddningen för öns framtid som ett levande åretrunt-samhälle.

Till ljusglimtarna hör att det redan finns en person som är villig att starta ett företag på ön. Verksamheten skulle omfatta en produktion av fönsterkarmar i lättmetall. Tillverkningen är tänkt att börja med 4-5 anställda men förhoppningarna är stora om möjligheterna att inom en snar framtid utvidga tillverkningen till att omfatta ett 20-tal man. Råmaterialet, aluminium skulle importeras sjövägen från Norge, en av anledningarna till att Bohus-Malmön är attraktiv ur etableringssynpunkt. Ytterligare en pådrivande faktor är att hustrun till initiativtagaren är född och uppvuxen på ön. Förhandlingarna om möjligheterna till ekonomiskt stöd från myndigheterna har nu pågått i ett par år och möjligen kommer företaget att spricka på grund av bristande stöd från kommunalt håll.

Ytterligare en företagare har i ett och ett halvt år förhandlat med myndigheterna angående möjligheter att få etablera sig på Bohus-Malmön. På grund av bristande respons från kommunens sida har han emellertid tröttnat varvid ön gått miste om ett postorderföretag med fem anställda. En allmän anklagelse man riktar mot kommunen, är att denna i alltför hög grad antingen förhalar eller förhåller sig passiv när det gäller ärenden av det här slaget.

Till Öns pluskonto kan räknas, att det finns mark att bygga på, att man vidare har en utmärkt djuphamn och relativt gott om råvaror i form av sten och fisk. En resurs som däremot är på väg att gå förlorad, är de kunskaper som är knutna till stenhuggerihanteringen. Fortfarande finns dock portugiser som behärskar yrket; för övrigt skulle det inte vara första gången i Öns historia som man hämtar erfarenheter av det här slaget utifrån. Vad stenindustrin beträffar går det emellertid inte att för närvarande skönja någon ljusning och bohusgraniten i stenbrotten på Bohus-Malmön kommer inte till användning.

Yrkesfisket har sedan flera år varit helt nedlagt men en av Öns yngre invånare, en f d stenhuggare, har nyligen återupptagit den gamla näringen och fiskar nu på heltid i egen båt. Ytterligare en person yrkesfiskar på heltid.

Ett hushåll
på Bohus-
Malmön

Vi har fått en liten överblick av Bohus-Malmön och de problem som framför allt dominerar ön. För att öka vår förståelse för öbornas situation, för den verklighet som människorna i området befinner sig i, följer här en exempelstudie på hushållsnivå. Ett enskilt fall får ge en inblick i hur individen ser på sin tillvaro, sin vardag, sitt arbete och sin boendemiljö.

Vi väljer en ung familj med två barn, en flicka på fem år och en pojke på 12. Mannen, vi kallar honom Claes, pendlar varje dag med färjan till Kungshamn där han har sitt arbete. Restiden är 20 minuter i vardera riktningen. Det tycker han inte är så farligt, trafiken är inte särskilt tät och på färjan får han några minuter till tidningen. Claes har vuxit upp i Uddevalla och flyttade till Bohus-Malmön för sex år sedan, då familjen byggde sin villa här. Samtidigt

fick han också ett nytt arbete i Kungshamn. Marie däremot, hans fru, är född och uppvuxen på ön där hon fortfarande har sitt föräldrahem. Hennes far är en stenhuggare och lade av jobbet då han pensionerades i slutet på 60-talet. Hon har också två bröder, av vilka den ene bor i Göteborg och den andre i Lysekil. Modern var hemma under många år men arbetade också tidvis på konserverfabriken när Marie var barn i början på 1950-talet. Marie är hemmafru men innan hon gifte sig arbetade hon som sjukvårdsbiträde i Uddevalla. Både Marie och Claes trivs bra på Bohus-Malmön, särskilt nöjda är de för barnens skull. Trafiken är gles under större delen av året och miljön anser man vara väldigt stimulerande även om man tycker att stenbrotten i bortre ändan av ön, är en lite farlig lekplats. Barnen är inte bara hänvisade till trädgården, vilket ofta är vanligt i större och mer trafikerade samhällen, utan hela ön står öppen för dem. Grabben följer också med pappan ut och fiskar varje vecka. Det är en stor fördel att ha mormor och morfar inom nära räckhåll. Bägge barnen har en mycket god kontakt med dem och hälsar på mest varje dag. Skulle det knipa någon gång har man ju också barnpassning nära till hands.

Att barnen tvingas pendla till skolan varje dag ser man däremot som ett allvarligt problem. Låg- och mellanstadiet ligger i Todderöd, högstadiet i Kungshamn medan gymnasieeleverna måste fara till Lysekil. De flesta föräldrar tycker att det är olustigt att skicka iväg de minsta med färjan. Skolan på ön lades ned redan 1965 och Marie gick där själv under hela sin skoltid. På Bohus-Malmön finns nu drygt ett 20-tal barn i skolåldern och både Marie och Claes anser att det finns underlag för att öppna skolan igen. Det är ju mindre skolor med små klasser som är idealet, borde vi inte ha råd med det i dagens välfärdssamhälle, frågar de sig.

Marie som har bott nästan hela sitt liv på Bohus-Malmön känner alla de bofasta och Claes menar att han nog i varje fall känner alla till utseendet och han hälsar på samtliga.

Marie som är hemma på dagarna brukar titta till ett par äldre människor som hon känner sedan barndomen och naturligtvis träffar hon också föräldrarna ofta. Man är eniga om att det bor alldeles för få unga människor på ön, men i de nya villorna bor några familjer som man umgås flitigt med. Det hade också varit en fördel om barnen haft lite fler lekkamrater.

En kväll i veckan går Marie en keramik kurs i bygdegården, det f d kommunalhuset. Claes fritidsintresse är fiske och han tillbringar en hel del tid nere vid båten och ute till sjöss. Båten och anknytningen till havet betyder mycket och han kan inte tänka sig att bo på en plats som inte ger möjligheter att utnyttja dessa tillgångar. Också Marie vistas mycket utomhus och tar ofta med sig fågelboken på promenaden. Det är ett intresse som hon har med sig hemifrån och tillsammans med modern och den äldre brodern tillbringade hon som barn mycket tid ute i naturen. Hon kan varenda blomma och varenda stig på ön säger hon. Intresset för natur och friluftsliv är ganska allmänt bland öborna och fortfarande tillbringar folk mera tid utomhus här än på andra håll, hävdas det.

Det är emellertid stor skillnad mot förr när det fanns mera människor och det alltid var liv ute. Marie kommer ihåg att man samlades nere vid hamnen dit folk brukade gå för att prata bort en stund. Vid caféet, som nu är nedlagt satt det alltid gubbar och spelade schack och på den tiden var det också fullt liv i folkets hus, som nu har varit nära att förfalla.

När turisterna kommer i början av sommaren blir det liv och rörelse ute och på kvällarna lyser det i alla hus. Det är någonting visst när de första sommargästerna börjar dyka upp menar Marie som bland dessa fått många goda vänner genom åren. Föräldrarna hyrde alltid ut ett par rum åt sommargäster och Claes och Marie har funderat på att låta hyra ut gillestugan, men det har liksom inte blivit av. Flera av grannarna får emellertid lite inkomster genom uthyrning varje sommar. De flesta som turistar på ön är familjer och det är sällan något busliv ute.

På frågan om ön kan ta emot fler turister svarar Marie ja, fast lite tveksamt. Gärna fler turister men inte att de köper upp mark, är hennes åsikt. Claes däremot är mera negativ. Ofta har han ingen glädje alls av den förkortade arbetstiden på sommaren, utan kommer hem lika sent som på vinternerna pga köerna vid färjan. Dessutom är han rent allmänt lite avog mot sommargästerna som trissar upp priserna på husen. Maries bror i Lysekil vill gärna återvända till Bohus-Malmön och var också spekulant på ett 30-tals hus förra vintern. Fastigheten som var dåligt belånad gick emellertid till en göteborgare som skulle ha det som fritidshus. Snart blir ju ön helt tom om det här ska fortsätta.

Ekonomiskt har man det ganska bra och Claes lön räcker till, trots räntor och amorteringar på huset. Man hade tur som skaffade villan så tidigt innan de värsta prisstegringarna hunnit sätta in. Huset är stort och rymligt och man har en mycket hög bostadsstandard. Några kostsamma nöjen har man just inte och gör inte av med några vidare pengar på fritiden. Man irriteras lite över kommunalskatten, som är bland de högsta i landet. Det beror främst på att det bor så många pensionärer och så få yrkesverksamma i kommunen. De tycker

inte att det är rättvist eftersom de inte får mera för pengarna än på andra håll, tvärtom - "inte ens en skola åt barnen". Överhuvudtaget tycket man rätt illa om politiker, "de lyssnar ju inte på oss härute". Vi malmönbor har anledning att känna oss överkörda menar Marie och kommunen har gjort mycket lite för orten. Uttrycket "vi malmönbor" återkommer ofta i samtalen med de bofasta på ön och det är tydligt att man känner en samhörighet med platsen och människorna där.

Trots att man trivs utmärkt är man orolig för framtiden. När flickan börjar skolan vill Marie ut och arbeta och några jobb finns inte på Bohus-Malmön. Det blir för mycket att pendla alla fyra, dessutom vill Marie ha ett halvtidsjobb, vilket skulle resultera i att man blev tvungen att köpa ytterligare en bil. Särskilt Marie är starkt bunden till ön och kan svårt tänka sig att flytta. Ändå har man övervägt alternativet som en sista utväg. Antagligen skulle de få en bra summa för villan men huspriserna är höga även på fastlandet. Lite pessimistiska är de inför framtiden, men menar att man får se tiden an och inte ta ut olyckan i förskott.

Hushållet som
beslutsfattare

I det här fallet har man valt att bosätta sig på Bohus-Malmön, man har flyttat hit från Uddevalla där familjen bodde under de första åren av sitt äktenskap. Den första fråga man har anledning att ställa sig är: Vad låg bakom valet av bostadsort, m a o vilka faktorer betingade den förändring som flyttningen till Bohus-Malmön innebar? I det här fallet torde hustruns anknytning till ön varit avgörande för beslutet att flytta hit. Hon finner det inte besvärande att känna alla människor utan ser det snarare som en trygghet. Vi har också förstätt att morföräldrarna spelar en

viktig roll, särskilt för barnen, som träffar dem nästan varje dag. Att få hjälp med barnpassning måste också betyda en del.

Förutom Maries bakgrund måste möjligheten att få bygga på Malmön ha spelat in. Bostaden intar en central plats för de flesta människor och särskilt för barnfamiljer.

Beslutet att flytta till orten föregicks alltså av olika överväganden. Idag känner man sig ännu starkare bunden till ön än tidigare vilket kan tolkas som att man den gången fattade ett riktigt beslut. Man har etablerat ett umgänge med andra nyinflyttade familjer, barnen har rotat sig och trivs och mannen har fått utveckla sitt fritidsintresse. Trots att man således är nöjd med sin tillvaro, trivs fint och vill stanna på ön, umgås man med tanken att flytta.

Vad är det då för drivkrafter som skulle kunna tvinga fram ett sådant beslut? Tror man sig kunna få det ännu bättre någon annanstans? Saknar man något i sitt dagliga liv, något som inte går att förverkliga på ön, som exempelvis nöjen i form av teater och bio? Svaret blir i båda fall nej. Sannolikt skulle man få en sämre bostadsstandard, man skulle tvingas avstå den barnvänliga miljön och den dagliga kontakten med barnens morföräldrar. Kanske skulle mannens möjligheter att utöva sitt fritidsintresse försämrats. Något nöjesliv har man heller aldrig varit begiven på och saknar det inte. Det är inte bristande information eller dåliga kunskaper om tätortslivets möjligheter som verkar återhållande när det gäller en flyttning. Båda har tidigare bott i stan och är därför väl medvetna om de för- och nackdelar som livet där innebär. Man har gjort ett frivilligt och medvetet val av bostadsort, ett val

baserat på tidigare erfarenheter och de värderingar man härigenom bibringats. För hustruns del skulle uppbrottet försvåras ytterligare genom att hon vuxit upp på ön och har känslomässiga bindningar till människorna och miljön som den övriga familjen saknar.

Det finns således inga förhoppningar om att få det bättre, inga positiva drivfjädrar som skulle kunna påskynda ett beslut att flytta. Förklaringarna får i stället sökas på annat håll, i begränsningar i miljön, i faktorer som kan fungera som hinder för att man ska kunna bo kvar.

I det här fallet är det oförmågan att kunna skaffa en utkomst för kvinnan som utgör den viktigaste begränsningen och som kanske kan leda till att man inte längre kan stanna på ön. Mannens lön har visserligen räckt hittills, men när båda barnen kommer i skolåldern kommer utgifterna att öka. Den primära drivfjädern är emellertid kvinnans egen uttalade vilja att komma ut i arbetslivet. Hon känner med sig att hon inte har samma funktion att fylla hemma när barnen inte längre behöver passning. Man hjälps också åt med hushållsarbetet och arbetsuppgifterna skulle helt enkelt inte räcka till.

Sid

Sidorna 7 och 10 saknas i informationen
Författaren är okänd